

мые правонарушения в нормах прямого действия, а не в бланкетных правовых нормах.

ЛИТЕРАТУРА

1. Теория права и государства: Учебник /Под ред. В.В. Лазарева. -М.: Новый Юрист, 1997. -432 с.
2. Бюджетний кодекс України // ВВР України. -2001. -№ 37-38. -Ст.189.
3. Кузьменко О. Державний примус та юридична відповідальність як гарантії виконання Державного бюджету України // Підприємництво, господарство, право. - 2001. -№ 5. -С.60-64.
4. Тігова Т., Осипчук Л. До питання удосконалення бюджетних взаємовідносин // Підприємництво, господарство, право. -2002. -№ 9. -С.109-110.
5. Чернадчук В. Щодо відповідальності за порушення бюджетного законодавства: Деякі аспекти // Підприємництво, господарство, право. -2002. - № 5. -С.48-49.
6. Загальна теорія держави і права /А.М. Колодій, В.В. Копейчиков, С.Л. Лисенков та ін. -К.: Юрінком Інтер, 1997. -320 с.
7. Кудрявцев В.Н. Правовое поведение: норма и патология. -М.: Наука, 1982. -172 с.
8. Малейн Н. С. Правонарушения: понятие, причины,

ответственность. -М.: Юрид. лит., 1985. -192 с.

9. Алисов А.Е. Финансовое право: Учебное пособие. -Х.: Эспада, 1999. -240 с.
10. Орлюк О.П. Финансовое право: Навч. посібник. -К.: Юрінком Інтер, 2003. -528 с.
11. Финансовое право: Підручник /Є.О. Алисов, Л.К. Воронова, С.Т. Кадькаленко та ін.; Керівник авт. колективу і відп. ред. Л.К. Воронова. -Х: Консум, 1999. -496 с.
12. Алексеев С.С. Общая теория права: -В 2-х т. -Т.2. -М.: Юридическая литература, 1982. -359 с.
13. Базылев Б.Т. Сущность позитивной юридической ответственности // Правоведение. -1979. -№ 4. -С.40-49.
14. Денисов Ю.А. Общая теория правонарушения и ответственности: социологические и юридические аспекты. -Л.: Изд-во Ленингр. гос. ун-та, 1983. -142 с.
15. Самощенко И. С., Фарушкин М. X. Ответственность по советскому законодательству. -М.: Юрид. лит., 1971. -240 с.
16. Лейст О. Э. Санкции и ответственность по советскому праву. -М.: Изд-во МГУ, 1981. -239 с.
17. Бахрах Д.Н. Административная ответственность. -Пермь: Пермский гос. ун-т им. А.М. Горького, 1966. -193с.

Поступила в редколлегию 07.11.2003

ТУРКІНА Н.В. ПОНЯТТЯ Й ОЗНАКИ БЮДЖЕТНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ (ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ)

Розглянуто особливості формування інституту фінансово-правової відповідальності у випадку здійснення фінансових правопорушень.

TURKINA N.V. CONCEPT AND ATTRIBUTES OF A BUDGETARY OFFENCE (FINANCIAL-LEGAL ANALYSIS)

Features of formation of institute of the financial-legal responsibility are considered in case of fulfillment of financial offences.

Р.Б. ШИШКА

канд. юрид. наук, проф.

Національний університет внутрішніх справ

УДК 343.533

КОНЦЕПЦІЯ ПОЗИТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ ОХОРОНИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

На концептуальному рівні розглянуті проблеми створення належного правового механізму і забезпечення реалізації законних прав та інтересів громадян щодо їх інтелектуальної власності.

Останнім часом загострилась проблема охорони права інтелектуальної власності і, зокрема, авторського права та

прав виконавців. Це пов'язано з масовістю, зростанням їх споживчої вартості, появою нових носіїв інформації та легкою доступністю й відтворюваністю, новими швидкими технологіями копіювання та поширення інформації, значною кількістю суб'єктів, що зайняті поширенням носіїв авторського права та виконавських прав, латентністю таких правопорушень.

Дана проблема має декілька своїх напрямлень та проявів безпеки:

1) порушуються майнові, а в авторському праві - й особисті немайнові права авторів та інших суб'єктів. Звідси - напрям щодо особистої безпеки та пошук найбільш сприятливої економіко-богемної атмосфери. Іншими словами, творча особистість намагається віднайти таку просторово-економічну нішу, яка була би комфортною для її існування. Здебільше це проявляється в міграції творчих особистостей та концентрації їх там, де є сприятливі умови для творчості та реалізації її результатів. Там створюються відповідні інфраструктури: видавництва, (видавці); художні салони чи принаймні спеціалізовані ринки, утворюються формальні та неформальні об'єднання.

Це приводить до вимивання інтелектуального потенціалу за такими напрямками: з провінції - у міста, обласних центрів - у столицю, з України - в Росію, зокрема Москву, чи в інші країни. Прикладів більш, ніж достатньо. Звідси й стратегічний напрям інтелектуальної безпеки України. Приклад із островом Тузла свідчить, що країни-гаранти безпеки України не поспішають виконувати свої обіцянки в разі порушення її територіальної цілісності. Тож потреба утримувати інтелектуальний, особливо науково-технічний потенціал, стимулювати його найбільш вразливий структурний елемент - людський, більш ніж зрозуміла. Коли з еміграцією провідного вченого втрачається певний науковий напрямок та перспектива його розвитку, наслідки можуть бути фатальні, і в кінці призвести до перетворення України в придаток економічно розвинутих країн. Уже сьогодні іноземний капітал впливає на процеси в Україні, що проявилось на ринку зерна, де іноземні власники елеваторів різко підвищили ціну за зберігання зерна;

2) на ринок потрапляє контрафактна продукція, яка деформує цінову політику та попит. Принаймні сьогодні ми маємо тінювий ринок інтелектуального товару: поширення його носіїв поза межами організованого (упорядкованого) ринку, "ліві" тиражі, вимивання носіїв в інші країни. Особливо це стосується об'єктів образотворчого мистецтва. Тим самим порушується регіональна та загальна економічна безпека. Ми вже не говоримо про порушення майнових прав авторів. Здебільшого гонорар їм виплачується у відсотках від тиражу, а не від авторського листажу. За те, що видавець має можливість приховати від автора реальний тираж, він може йому недоплатити. Діяльність посередників ще більше деформує ці відносини. Доходить до смішного: підготовлені в ВНЗ навчальні видання видаються іншими видавництвами, а для потреб навчального процесу книги купуються не у видавця, а у посередни-

ка. В результаті лєвова частка перепадає саме посереднику, видання стають недоступними для студента. Нерідко виплати взагалі не проводяться чи проводяться із суттєвими порушеннями строків та розмірів;

3) при відтворенні на неякісному обладнанні порушуються права споживачів. Наприклад, видання "Римське приватне право в таблицях" розпадається після двох-трьох разів користування ним. В бібліотеках це призводить до списання та нарікань зі сторони власників таких книг. Їх автору неодноразово закидали у низькій поліграфії, взагалі досить вдалої і потрібної для експрес-навчання книги;

4) Україна як країна, що не може поборолювати порушення прав інтелектуальної власності, потерпає від прийняття економічних, організаційних, превентивних та інших заходів, що приймаються на рівні певних співтовариств так і окремих прав. Від того страждає її імідж як країни сталого порядку. В цілому, це інколи приймає надуману форму сніжного кому і дає підстави на спекуляції на проблемі з метою отримання певних поступок, які впливають на економічну та іншу безпеку України;

5) на міжнародних ринках до товарів походження з України ставляться насторожено, а це знижує експортні можливості;

6) порушуються права суб'єктів права інтелектуальної власності зарубіжного походження. Тому не дарма, деякі з них, у своїх турне ігнорують запрошення з України, а український цінитель мистецтва та культури не має змоги "вживу" бачити і чути світових знаменитостей;

7) складається враження безпорадності влади у подоланні порушень прав інтелектуальної власності. Звідси поспіх у розробці та прийнятті нормативних актів, які тут же забуваються, а в їх підсилення приймається додатковий нормативний акт. Нарешті, створюються контрольні органи, і держава намагається вирішити проблему з охорони прав інтелектуальної власності адміністративними методами, що потребує коштів. Виникає порочне замкнуте коло: не охороняються права інтелектуальної власності, бо немає достатніх коштів та кваліфікованих спеціалістів, спеціалісти не можуть працювати, бо неналежно методично, матеріально та процесуально забезпечені, бо погане законодавство та недостатньо виділяється коштів, і так до безкінечності. На різних рівнях складається враження активності щодо охорони прав інтелектуальної власності, а результат бажає кращого. Привселюдні "порки" контрафактів (знищення їх під пресами вандальськими способами) є одним із проявів безпорадності. Саме цікаве, що порушники відбиваються досить легко, а недоліки судової системи лише тому сприяють.

Версифікаційною площиною перевірки реальності чи надуманості цієї проблеми та її проявів є чинне законодавство. З моменту його започаткування на засадах суверенітету та самостійності у прийнятті та забезпеченні виконання законодавства, проявились негативні тенденції. З одного боку, приймається багато нормативних актів, а з другого - їх якість та ефективність бажає кращого. З моменту прийняття Закону України "Про власність" [1], де

уперше власне дістала позитивне регулювання інтелектуальної власності на засадах пропріетарного підходу, в абсолютному відриві від непогано урегульованих на той час відносин власності, законодавство у сфері інтелектуальної власності постійно змінюється та доповнюється. Це породжує внутрішні колізії між окремими нормами та їх авторами, що проявилось при роботі над новим Цивільним кодексом України [2]. Але між концепцією його Книги четвертої у редакції проекту 1996 р. та кінцевою редакцією є дуже багато відмінностей.

Більшість спеціалістів схиляються, що книга IV нового ЦК не може вважатися взірцем. Вона містить достатньо прогалин, нечіткостей, що не сприяють єдності праворозуміння та як наслідок - правозастосування. Можна погодитись з тим, що право інтелектуальної власності є правом особи на результат інтелектуальної творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, що визначений ЦК та іншими законами (ч.1 ст.418 ЦК України). Але навряд чи можна погодитись з тим, що змістовно це право становлять особисті немайнові права інтелектуальної власності, а ще у оригінальному зв'язку майнові права інтелектуальної власності, зміст яких, щодо певних об'єктів права інтелектуальної власності, визначається ЦК та іншим законом. Виникає слушне запитання, чому ми так скептично сприйняли це положення?

По-перше, власність – приналежність речі (майна) одній особі і одночасна відчуженість від інших. Але за волею власника чи інших осіб ця річ може перейти до інших. В той же час особисті немайнові права не можуть відчужуватися, вони сконструйовані лише як абсолютні. Через порушення їх непорушного правового режиму виникають відносні правовідносини. Але вони мають відновлюваний характер. Крім цього, особисті немайнові права полішені економічного змісту, вони не мають споживчої вартості. Звідси право авторства вічне, і відумувати інше не допустимо. З першого константного висновку витікає інший – відсутність диспозитиву чи сумарного підходу до права інтелектуальної власності. Іншими словами, поєднання майнових та особистих немайнових прав, за сучасною доктриною цих прав - несумісні правові категорії.

Звідси виходить, що правом інтелектуальної власності є лише майнові права, які відповідно до ст.424 ЦК України полягають у наступному:

- 1) право на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Мається на увазі юридично значиме використання - заснування на його основі певного виду підприємництва;
- 2) виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності іншим особам з цією ж чи іншою метою;
- 3) виключне право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта права інтелектуальної власності, в тому числі, забороняти таке використання;
- 4) інші майнові права інтелектуальної власності.

Очевидно, що законодавець сконструював ці права досить кваліфіковано і функціонально, досить точно від-

ображаючи напрямки їх практичного економічного застосування. Тоді не зрозуміло, чому підтримується пропріетарна теорія і нав'язується хибна, на наш погляд, думка, що автору та іншим особам належить право володіти, користуватися та розпоряджатися об'єктом права інтелектуальної власності?

Проте, як видно, законодавець пристав на іншу модель права інтелектуальної власності, що вимагає жертв, і, перш за все, законодавчих. Це проявляється у чергових замовленнях на розробку поточних законів у сфері інтелектуальної власності на основі ЦК України, а з їх прийняттям - привести ЦК України до безкінечності законодавчої тусовки. Достатньо сказати, що лише в 2001 р. прийнято 15 нормативних актів на рівні закону, що прямо чи опосередковано стосуються охорони інтелектуальної власності. У той же час, цій проблемі присвячено ряд спеціальних наукових праць.

Постановою Кабінету Міністрів України від 29.05.2001 р. № 582 створено державний спеціалізований заклад – Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності, метою якого є сприяння соціально-економічному розвитку України, зростання її науково-технічного і культурного потенціалу [3, с.7]. В академічних інститутах створено спеціальні лабораторії з вивчення проблем охорони права інтелектуальної власності, введено інститут державних уповноважених з охорони прав інтелектуальної власності. Але поки що реальних і відчутних досягнень не сталося. Тому, не випадково, у привітаннях читачам журналу "Інтелектуальний капітал" Б.С. Патон відзначив: "В умовах переходу до ринкових відносин питання охорони та використання інтелектуальної власності починають відігравати важливу роль в економічному зростанні нашої молоді держави" [4, с.4], а В.Я. Тацій наголосив саме на дієвості системи охорони інтелектуальної власності і необхідності її застосовувати [5, с.5]. Розуміння цього напрямку провідними вченими країни на доктринальному рівні підтверджує тезу про суперактуальність вирішення проблематики.

Ми погоджуємося з О.А. Підопригорою в тому, що "стан захисту прав інтелектуальної власності за чинним законодавством України бажав бути кращим" [6, с.110]. Це стало наслідком ігнорування реального механізму охорони інтелектуальної власності при прийнятті законодавства, у тому числі особливостей перехідного періоду економіки, первинного етапу накопичення капіталу та інших чинників об'єктивного та суб'єктивного характеру. Ми долавимо, що й наслідком спроб віднайти свій феноменальний національний механізм регулювання цих відносин є балансування на національному інтересі і дотриманні міжнародних, визнаних більшістю країн світу норм. Перший напрям – віддуння нашої ментальності та особливостей правової системи, другий – необхідність як запорука інтеграції у європейській структурі.

Як вирішити проблему охорони права інтелектуальної власності? Безсумнівно, що це залежить від багатьох чинників: реальної потреби, ступеня впливу на економіку

країни та майновий стан окремих суб'єктів підприємницької та іншої діяльності, стану законодавства та готовності відповідних державних органів приймати ефективні рішення, а підприємців – їх виконувати та здійснювати свою діяльність на правовій основі, контрольних органів – попереджувати порушення, виявляти їх і усувати негативні наслідки, надавати ефективну і своєчасну допомогу власникам таких прав у їх захисті, усуненні зволікань у судових органах та вирішенні таких справ по суті.

Охорона інтелектуальної власності залежить також і від самих власників майнових прав, які повинні виявляти основну зацікавленість в охороні своїх прав. Відповідно, у країні повинні бути фахівці з охорони права інтелектуальної власності та достатня правова свідомість населення. Все це зумовлює необхідність комплексного підходу до вирішення проблеми охорони авторських і суміжних прав: як складової охорони майнових та особистих немайнових прав фізичних та юридичних осіб взагалі; як елементу міжнародної та національної системи охорони права інтелектуальної власності; як цілеспрямованої повсякденної роботи відповідних державних і недержавних інституцій і, головне – зацікавленості самих суб'єктів авторського права і суміжних прав. Наприклад, розгорнута рекламна кампанія про відмову від придбання населенням неліцензійних лазерних дисків, безумовно, потрібна. Але чи дасть вона відчутний результат? Якщо "піратський компакт-диск" продається у два-чотири, а то і десять разів дешевше, ніж ліцензійний, то висновок про її ефективність напрошується само собою.

Необхідно вирішити також питання: "що" чи "кого охороняти"? Таке питання актуальне тому, що у ст.2 Договору ВОІВ про авторське право [7] від 20.12.1996 р. вказано, що охорона авторських прав поширюється на форму вираження, а не на ідеї, процеси, методи діяльності або математичні концепції як такі. Тому навряд чи можна погодитися з тим, що у наукових чи художніх творах правовій охороні підлягає лише форма вираження ідеї. Незалежно від того, як буде оприлюднена ідея – усно, письмово чи ще в іншій формі, охороні і недоторканності підлягає сама ідея і майнові права на неї. Тут можливі два варіанти вирішення: або відповідно до стратегії спрямування сучасного законодавства у сфері інтелектуальної власності забезпечувати відповідний правовий режим права інтелектуальної власності і його об'єктів, або забезпечувати непорушність правового становища її суб'єктів і можливість в разі порушення прав ефективно та швидко відновити їх втрачене і вплинути на порушників.

У зв'язку з наведеним, ми можемо виділити запозичення форми та запозичення ідеї. Так, в ст.50 Закону України "Про авторське право і суміжні права" [8] визначається плагіат лише як оприлюднення (опублікування) повністю чи частково чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору. Але якщо чужа ідея буде оприлюднена під іменем особи, що не є її автором, то практично таке порушення знаходитиметься поза описаним у Законі визначенням об'єктивної сторони контрафакту.

Якщо ідея використана як емпіричний висхідний матеріал, – це допустимо, але якщо вона відтворена як своя, – то це повинно розглядатися як порушення авторського права. Вважаємо, що таке "запозичення" чужої ідеї та оприлюднення її під власним іменем є більш шкідливим, ніж плагіат форми. З огляду на це, доцільно внести у згаданий пункт зміни і викласти його у наступній редакції: "плагіат – оприлюднення (опублікування) ідеї особою, яка не є її автором, під власним іменем або оприлюднення повністю чи частково чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору".

Але слід мати на увазі, що чинним законодавством охороняються як твори, так і права авторів та інших осіб. Такий дуалізм простежується у Законі України "Про авторське право і суміжні права". У преамбулі зазначається його мета – охорона особистих немайнових і майнових прав авторів і їх правонаступників, а в ч.2 ст.8 вже вказується, що підлягають охороні твори. Останні можна охороняти через встановлення і підтримання їх правового режиму. Незважаючи на те, що у законодавстві домінує об'єктний напрям, ми все-таки підтримуємо другий. Якщо підходити з позицій забезпечення правового режиму, то варто звернути увагу на те, що, за І.В. Жилінковою, правовим режимом є:

- порядок регулювання відповідних відносин, що виникає в результаті комплексу взаємопов'язаних правових засобів;

- порядок регулювання майнових прав на основі єдиного концептуального підходу (стрижня), що визначає його загальне спрямування;

- порядок регулювання відносин, що включає в себе відповідний набір правових засобів і можливостей [9, с.56];

- правова форма, що постійно розвивається та удосконалюється відповідно до потреб суспільної практики. Правовий режим виявляється у встановленні чинним законодавством певного, наперед визначеного стану об'єкта відносин. Через те визначається правове становище і самих суб'єктів. Безумовно, що такий напрямок повинен розвиватися, і він має право на існування. Однак не він повинен бути визначальним у цивільному праві. Ми повинні виходити не з правового режиму об'єкта, а з правового стану суб'єкта. Тим більше, що проблема об'єкта в праві інтелектуальної власності є специфічною.

Не боячись бути банальним, ми у який раз в даній роботі будемо виходити з тих пріоритетів, що встановлені Конституцією України. Як впливає зі ст.3 Конституції України, права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Звідси, одним із найважливіших напрямків діяльності держави є охорона законних прав та інтересів людини, а рівною мірою створених людиною юридичних осіб. Тому держава відповідно до ч.4 ст.13 Конституції України забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності, у тому числі й інтеле-

ктуальної¹.

Проблема охорони інтелектуальної власності назріла настільки, що навіть Президент України визнав: “До основних завдань в цій сфері відношу створення в Україні сучасної, узгодженої зі світовими нормами та стандартами національної системи охорони інтелектуальної власності, забезпечення необхідної законодавчої бази. Це надто коштовний товар, щоб бездумно його розтринькувати” [10, с.4]. Додамо, що слабкий механізм охорони інтелектуальної власності не спонукає до її примноження. Принагідно ми не можемо не звернути увагу на те, що Президент України теж схиляється до того, щоб охорона здійснювалася через визначення правового режиму “коштовного товару”, у той час як він є гарантом дотримання Конституції та основних прав громадян України.

Необхідно ще раз відзначити два напрямки охорони прав інтелектуальної власності: міжнародний та внутрішній. Перший найбільш чітко виявляється у намаганнях США “тиснути” на інші країни або окремих товаровиробників. Там створено спеціальну Комісію з питань зовнішньої торгівлі, яка за своєю ініціативою або на вимогу вітчизняних товаровиробників може проводити розслідування випадків порушення прав інтелектуальної власності та вводити тимчасову заборону на ввіз продукції з тих країн, де порушуються права американських товаровиробників [11, с.115]. Ця комісія, по суті, є засобом впливу США на формування законодавства про охорону права інтелектуальної власності в інших країнах шляхом тиску на них загрозами чи реальними економічними санкціями.

З огляду на звинувачення України у потуранні виробництву неліцензійних дисків і експорту їх більш як 70000000 штук щорічно, слід констатувати: або уряд України не знає дійсних обсягів їх виробництва, або знає, свідомо занижує статистичні дані і потурає такому незаконному виробництву, або на території України діють тіньові підприємства з їх виробництва, або через територію України контрафактний продукт експортують у європейські та інші країни, або посольство США та інші джерела інформації, згаданої комісії, навмисне завищують цю цифру, або – усе разом узятє. Внутрішній фактор в Україні виявляє себе не досить активно. Ним є власники прав інтелектуальної власності, які загалом не задоволені існуючою системою охорони їхніх прав, але активності не

виявляють. Тож в удосконаленні законодавства про охорону інтелектуальної власності домінує зовнішній фактор.

Ще раз підкреслимо, що сам Голова Держдепартаменту інтелектуальної власності М. Паладій визнав: “На жаль, протягом восьми років діяльності Державного патентного відомства України та Державного агентства України з авторських та суміжних прав так і не була затверджена на державному рівні ані програма розвитку державної системи охорони авторського права і суміжних прав, ані програма розвитку державної системи охорони промислової власності” [12, с.3]. Якщо не була чітко визначена стратегія діяльності такого поважного державного органу, то йому важко було визначитися і в тактиці. Але потреба охорони права інтелектуальної власності, безумовно, назріла. Необхідно стратегічно визначитися, якими засобами і в якому напрямку нам необхідно охороняти право інтелектуальної власності: у першому, у другому, чи ще шукати інші варіанти.

На наш погляд, основний напрям охорони права інтелектуальної власності – створення належного правового механізму і забезпечення реалізації законних прав та інтересів власників прав. Цей напрям повинен доповнюватися подальшим уточненням правового режиму об'єктів права інтелектуальної власності, особливо нових. Відповідно цього здебільшого можливо досягти засобами цивільного права, яке регулює приватні відносини на користь окремих осіб. Сказане стосується й охорони права інтелектуальної власності. Тому цивільне право повинно стимулювати володільців майнових прав до використання його засобів з метою охорони цих прав та забезпечення економічних інтересів фізичних і юридичних осіб.

Інші галузі права субсидіарно доповнюють цивільно-правовий механізм охорони суб'єктивних прав власників інтелектуальної власності, але на галузевому рівні мають своє окреме значення, що проявляється у регуляторних засобах або у встановленні відповідних *corpus delicti* (складів правопорушення).

На підставі наведеного можна сформулювати *концептуальний підхід до охорони і захисту прав інтелектуальної власності*. Він полягає в наступному:

1) уніфікація законодавства про інтелектуальну власність країн-учасниць міжнародних конвенцій з охорони права інтелектуальної власності;

2) максимальна уніфікація видів порушень прав інтелектуальної власності за принципом їх дублювання (превентивна роль) та повторюваності на перших порах, а у подальшому, із спаданням кількості порушень відповідно до принципу економії засобів норм матеріального та процесуального права – чітке розмежування за інституційною приналежністю;

3) можливість диференціації санкцій на національних рівнях відповідно до гостроти цих порушень в даній країні: суспільної небезпеки та наслідків їх учинення. Це може проявлятися у видах покарання та їх розмірі, зокрема розмірі штрафів.

¹ Принагідно відзначимо, що норми перших двох розділів Конституції України використовують 27 разів термін “захист” і лише 7 – термін “охорона”. При цьому охороні підлягає здоров'я, праця, сім'я, дитинство, материнство і батьківство та культурна спадщина. Отже, охорона здебільшого відноситься до об'єктів правового регулювання, а захист пов'язується із порушеннями законними правами та інтересами суб'єктів права. Навіть ст.54 Конституції України говорить не про охорону, а про захист інтелектуальної власності. У будь-якому випадку охорона об'єкта права здійснюється не заради охорони, а заради забезпечення охорони прав і правомірних інтересів його суб'єкта. Захист права - лише один із проявів охорони прав.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон Української РСР "Про власність" від 7.02.1991 р. // ВВР Української РСР. –1991. –№ 20. – Ст.249.
2. Цивільний кодекс України. -К.: Атіка, 2003.
3. Постанова Кабінету Міністрів України "Про створення науково-дослідного інституту інтелектуальної власності" від 29.05.2001 р. // Інтелектуальний капітал. –2002. –№ 1. –С.43-44.
4. Патон Б. Читачам журналу Інтелектуальний капітал // Інтелектуальний капітал. –2002. –№ 1. –С.4.
5. Тацій В. Читачам журналу Інтелектуальний капітал // Там же. –С.5.
6. Підпригора О.А. Деякі міркування з приводу захисту авторського права і суміжних прав // Вісник Унів. внутр. справ. –1999. –Вип.6. –С.104-106.
7. Договір ВОІВ про авторське право від 20 грудня

1996 р. // WIPO Copyring Theaty 1996 /WIPO Database of Property Legislative Text.

8. Закон України "Про внесення змін до закону України "Про авторське право і суміжні права" від 11.07.2001 р. // Орієнтир. –2001. –№ 159.

9. Жилинкова И.В. Правовой режим имущества членов семьи. –Х.: Ксилон, 2000. –398 с.

10. Кучма Л.Д. Де високо стоїть наука, там високо стоїть людина // Урядовий кур'єр. –2001. –№ 7.

11. Загнитко О.П. Совершенствование защиты прав интеллектуальной собственности во внешней торговле (на примере законодательства США) // Вісник Унів. внутр. справ. –1999. –Вип.6. –С.114-117.

12. Паладій М. Перспективи розвитку державної системи охорони інтелектуальної власності в Україні // Інтелектуальна власність. –2001. –№ 3. –С.3-8.

Надійшла до редколегії 20.01.2004

ШИШКА Р.Б. КОНЦЕПЦИЯ ПОЗИТИВНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ МЕХАНИЗМА ОХРАНЫ ПРАВА ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ

На концептуальном уровне рассмотрены проблемы создания надлежащего правового механизма и обеспечения реализации законных прав и интересов граждан в отношении их интеллектуальной собственности.

SHISHKA R.B. CONCEPT OF POSITIVE MAINTENANCE OF THE MECHANISM OF PROTECTION OF THE LAW OF THE INTELLECTUAL PROPERTY

At a conceptual level problems of creation of appropriate legal mechanism and maintenance of realization of legitimate rights and interests of citizens are considered concerning their intellectual property.

Г.Г. ЯБЛОНОВСЬКА

Харківський державний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

УДК 347.61/64

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ОСІБ ІЗ СІМЕЙНИМИ ОБОВ'ЯЗКАМИ У НОРМАХ МІЖНАРОДНОГО ТА УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Розглянуто норми міжнародного та українського законодавства, які стосуються осіб із сімейними обов'язками; проведено комплексний аналіз наукових доробок фахівців сімейного, цивільного і трудового права; запропоновано підхід до визначення таких понять, як "сім'я", "сімейні обов'язки"; на основі порівняльно-правового аналізу нормативної бази та наукових досягнень суміжних галузей права з цієї проблеми, виведено та визначено поняття "особи із сімейними обов'язками".

Метою даної публікації є дослідження категорії "особи із сімейними обов'язками", оскільки це питання ще не досліджувалося і тому становить інтерес для науки трудового права, тим паче, що в міжнародних та націона-

льних законодавчих актах воно тільки називається, а його зміст залишається не розкритим. Тому автор статті вважає розгляд цієї проблеми доцільним і актуальним на даному етапі, обґрунтовуючи свою позицію наступним.